

Bruxelles, 25. studenoga 2022.
(OR. en)

15222/22

LIMITE

JUSTCIV 162
FREMP 249
AUDIO 124
JAI 1551
CODEC 1836

Međuinstitucijski predmet:
2022/0117(COD)

NAPOMENA

Od:	Predsjedništvo
Za:	Odbor stalnih predstavnika / Vijeće
Br. preth. dok.:	15159/22
Predmet:	Prijedlog direktive o zaštiti osoba uključenih u javno sudjelovanje od očito neosnovanih ili zlonamjernih sudskih postupaka („strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja”) – rasprava o politikama

I. TRENUTAČNO STANJE

1. Komisija je 27. travnja 2022. donijela Prijedlog direktive o zaštiti osoba uključenih u javno sudjelovanje od očito neosnovanih ili zlonamjernih sudskih postupaka („strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja”)¹ i dopunsku Preporuku o zaštiti novinara i boraca za ljudska prava uključenih u javno sudjelovanje od očito neosnovanih sudskih postupaka ili zlonamjernih sudskih postupaka („strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja”)².

¹ 8529/22 + ADD 1.

² C(2022) 2428 final.

2. Navedeni prijedlog direktive jedna je od inicijativa predviđenih akcijskim planom za europsku demokraciju³ usmjerena na jačanje slobode i pluralizma medija. Na temelju članka 81. stavka 2. točke (f) UFEU-a tom se direktivom novinarima, borcima za ljudska prava i drugim osobama koje aktivno sudjeluju u javnoj raspravi osiguravaju odgovarajući pravni alati za zaštitu od tužbi čiji je cilj njihovo zastrašivanje i ušutkavanje. Direktivom se nastoje osigurati postupovna jamstva u građanskim postupcima s prekograničnim implikacijama.
3. U Europskom parlamentu odbor koji je nadležan za prijedlog jest Odbor za pravna pitanja (JURI), dok je odbor od kojega je zatraženo mišljenje Odbor za građanske slobode, pravosuđe i unutarnje poslove (LIBE). Izvjestitelj za taj predmet je Tiemo Wölken.
4. Europski gospodarski i socijalni odbor 26. listopada 2022. donio je mišljenje⁴ o prijedlogu.
5. U Vijeću se prijedlog razmatra u okviru Radne skupine za građansko pravo (dalje u tekstu: Radna skupina za strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja). na sastanku Radne skupine za strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja 13. svibnja 2022. Komisija je predstavila Prijedlog direktive protiv strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja, prateći radni dokument službi i Preporuku protiv strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja.
6. Razmatranje prijedloga po člancima započelo je tijekom francuskog predsjedanja te se nastavilo tijekom češkog predsjedanja na sastanku Radne skupine 25. srpnja 2022. Kako bi se olakšala izrada kompromisnog teksta o poglavljima I. i II., Komisija je objavila neslužbeni dokument s dodatnim pojašnjenjima i objašnjenjima u vezi s pojedinim točkama koje je utvrdilo predsjedništvo, koji je predstavljen na sastanku Radne skupine 9. rujna 2022.

³ COM(2020) 790 final.

⁴ SOC/734-EESC-2022.

7. Na sastanku Radne skupine za strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja 10. listopada 2022. predsjedništvo, u bliskoj suradnji s Komisijom, predstavilo je revidirani tekst poglavlja I. i II. (Opće odredbe i Zajednička pravila o postupovnim jamstvima). O kompromisnom se tekstu nakon toga raspravljalo na dvama sastancima Radne skupine te su uslijedile dvije revidirane verzije.
8. S obzirom na snažnu međupovezanost odredaba u prva četiri poglavlja predsjedništvo je nastavilo pregovore o poglavljima III. i IV. (Rano odbacivanje očito neosnovanih sudskih postupaka i Pravni lijekovi protiv zlonamjernih sudskih postupaka). Predsjedništvo je objavilo neslužbeni dokument kako bi poslužio kao temelj za prijedloge država članica u vezi s izradom kompromisnog teksta. Na sastanku Radne skupine za strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja 22. studenoga predsjedništvo je predstavilo svoj prvi kompromisni prijedlog o poglavljima III. i IV.
9. Iako su potrebne daljnje rasprave na razini Radne skupine kako bi se u obzir uzela stajališta država članica, tijekom osam dosad održanih sastanaka Radne skupine posvećenih toj temi postignut je znatan napredak u mnogim bitnim i tehničkim pitanjima.
10. Kao prvo, kompromisnim tekstom nastoji se osigurati da svrha Direktive, odnosno olakšavanje građanskih postupaka u situacijama s prekograničnim implikacijama kako bi se novinare, borce za ljudska prava i druge osobe zaštitilo od strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja, bude bolje uključena u odredbe prijedloga te da se njome ne dovodi do zlorabe ako su zahtjevi tužitelja legitimni. U tu svrhu kompromisnim se tekstom dodatno pojašnjavaju koncepti očito neosnovanih tužbenih zahtjeva i zlonamjernih sudskih postupaka, kao i činjenica da bi se postupovna jamstva od kojih bi tuženik mogao imati koristi trebala primjenjivati u skladu pravom na djelotvoran pravni lijek i na pošteno suđenje, kako je utvrđeno u članku 47. Povelje. Njome se također bolje definira osobno područje primjene Direktive pružanjem dodatnih objašnjenja i primjera u uvodnim izjavama u pogledu koncepta novinara, boraca za ljudska prava i drugih osoba te aktivnosti javnog sudjelovanja u kojima bi mogli sudjelovati. U kompromisnom tekstu ističe se da se odgovarajuća zaštita od zlorabe mjera iz Direktive treba postići osiguravanjem dovoljno diskrecijskog prava nacionalnim sudovima kada odlučuju o primjeni takvih mjera u konkretnim slučajevima.

11. Kao drugo, države članice izrazile su zabrinutost u pogledu učinka koji bi Direktiva imala na nacionalno postupovno pravo, osobito na kaznene postupke. U kompromisnom tekstu predsjedništvo je pojasnilo da se Direktivom ne utvrđuju pravila o kaznenom postupku, u skladu s pravnom osnovom članka 81. stavka 2. točke (f) UFEU-a.
12. Na koncu, neke su države članice izrazile zabrinutost zbog činjenice da bi definicija pitanja s prekograničnim implikacijama utvrđena u drugom stavku prijedloga Komisije mogla dovesti do širokog tumačenja tog koncepta. Predsjedništvo je stoga predložilo četiri alternativne opcije oblikovanja teksta s obzirom na pitanja s prekograničnim implikacijama. Budući da u ovoj fazi na tehničkoj razini nije bilo moguće utvrditi prevladavajuće mišljenje država članica koje bi bilo u prilog ijedne od predloženih opcija oblikovanja teksta, Radna skupina i dalje se bavi pitanjem prekograničnih implikacija.

II. PREDLOŽENI POLITIČKI PRISTUPI

13. Države članice uvelike su poduprle cilj Direktive da se olakšaju građanski postupci kako bi se zaštitilo pravo na slobodu izražavanja i slobodu medija osoba uključenih u javno sudjelovanje, no naznačile su potrebu za osiguravanjem da se mjerama protiv strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja ne spriječi podnošenje legitimnih tužbenih zahtjeva pred sudovima, čime bi se narušio tužiteljev pristup pravosuđu.
14. Kao prvo, države članice izjavile su da bi postupovna jamstva predviđena Direktivom trebala biti pomno usmjerena i u skladu s pravom na pošteno suđenje kako bi se uklonio rizik od zlouporabe od strane tuženika koji se Direktivom nastoje zaštititi. Kao drugo, u tekstu Direktive trebalo bi naglasiti da sudovi trebaju provesti odgovarajuće ispitivanje predmeta prije nego što ga odbiju kao očito neosnovanog ili odobre jedan od pravnih lijekova koji su u prijedlogu predviđeni za zlonamjerni sudski postupak. Države članice istaknule su da onima koji namjerno šire dezinformacije isključivo u svrhu nanošenja štete nečijem ugledu ne bi trebalo odobriti zaštitu na temelju Direktive.

15. Države članice općenito su pozdravile poboljšanja koja je predsjedništvo unijelo u tekst prijedloga, kao i uravnoteženiji pristup kad je posrijedi zaštita zahvaćenih temeljnih prava. Međutim, neke su države članice dodatno istaknule važnost prava na djelotvoran pravni lijek i ponovile da se mjere predložene Direktivom ne bi smjele zloupotrebljavati na štetu tužitelja koji podnose legitimne tužbene zahtjeve.
16. Imajući u vidu načelo da se ni o čemu nije postigao dogovor dok se o svemu ne postigne dogovor, predsjedništvo smatra da će se raspravama na političkoj razini olakšati budući rad na Direktivi.

Pitanje:

S obzirom na napredak postignut na tehničkoj razini, ministri i ministrice pozivaju se da izraze svoja stajališta o tome bi li Direktivom trebalo predvidjeti odgovarajuće zaštitne mjere protiv zlouporabe građanskih postupaka pokrenutih s ciljem sprečavanja, ograničavanja ili kažnjavanja javnog sudjelovanja te slobode i pluralizma medija, uz istodobno osiguravanje očuvanja djelotvornog pristupa pravosuđu.
